

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

specialia : Sed qui evidenter cognoscit extra visionem beatificam, Deum revelare veritates nostræ fidei, loquendo de ipsis in sensu proprio, & non mentiendo, evidentiam habet de illis, solum quoad rationem eis communem : Ergo potest adhuc eas credere, quoad prædicata cuilibet specialia. Minor est certa : qui enim evidenter extra visionem beatificam cognoscit, Deum veritates fidei nostræ, in sensu proprio, & non mentiendo, revelare, evidentiam habet de illis, duntaxat quoad ipsarum revelationem, quæ, ut constat, est quid eis commune. Major verò probatur : Ideo solum qui evidenter cognoscit nostra mysteria esse credibilia, potest tamen, etiam juxta doctrinam Adversariorum, ea quantum ad prædicata specialia credere, quia evidentia credibilitatis est evidentia rationis, non specialis, sed communis omnibus mysteriis : Ergo similiter qui cognoscit evidenter veritates nostræ fidei, non quoad rationes ipsis proprias, sed tantum quoad rationem illis omnibus communem, potest eas, quantum ad prædicata ipsis specialia, credere. Sicut in humanis licet aliquis evidentem habeat cognitionem de aliqua re, secundum rationem communem & genericam, puta quoad rationem corporis, vel animalis, potest tamen adhuc habere fidem humanam circa prædicata ipsi specialia, & credere alteri homini dicenti, quod res illa sit leo, vel homo, vel Petrus, aut Joannes.

208. Probatur tertiò conclusio : Angelus ante beatitudinem, & in statu viæ, habuit fidem, ut docet S. Thomas infra quæst. 5. art. 1. & tamen supremus Angelus habebat evidentiam in attestante mysteriorum quæ Deus ipsi tunc revelavit : cum enim evidenter cognosceret se esse supremum & primum Angelorum, subindeque non posse ab alio illuminari (illuminatio enim est superioris ad inferiorem) evidenter etiam cognoscebat, quod Deus immediatè ipsi loquebatur, & sua mysteria revelabat : quin imò omnes Angeli videntur fuisse immediatè illuminati à Deo de mysteriis fidei ; habuerunt enim illorum revelationem in primo instanti suæ creationis, in quo solus Deus poterat eis loqui ; nam cum omnes simul creati sint, non poterat aliquis eorum præsupponi, ut alium illuminaret, subindeque omnes cognoscebant se immediatè à Deo illuminari, & tamen in eo instanti habebant fidem : Ergo fides stare potest cum evidentia divinæ testificationis seu revelationis, quæ evidentia in attestante dicitur.

209. Huic argumento, quod efficacissimum est, varîè occurrunt Adversarij. Quidam dicunt, quod licet primus Angelorum videret se esse supremam omnium creaturarum quas cognoscebat, poterat tamen existimare, quod Deus per miraculum occultaret sibi creaturam superiorem, quâ mediante proponerentur res fidei. Alij asserunt, quod Angeli in primo instanti non cogitabant, nec attendebant quod Deus, qui est prima veritas, nec poterat fallere, nec falli ; evidentia autem in attestante, de qua in præsentî est quæstio, debet habere conjunctam evidentem cognitionem, quod Deus nec falli, nec fallere potest, ut suppositione i. annotavimus. Tertiò Joannes à S. Thoma, loco suprà citato, respondet quod Deus non revelavit Angelo evidentem determinatum sensum in quo loquebatur, sed locutus est cum aliquo mysterio, & includendo plures sensus, quorum determinationem non evidenter, sed cum aliqua obscuritate, Deus proponebat An-

A gelo : Sicut modò in sacra Scriptura multa mysteria sunt recondita, quorum ipsi Prophete, quando ea scribebant, aut dicebant, determinatum & genuinum sensum evidenter non cognoscebant.

Sed hæc frivole & gratis dicuntur : In primis enim nulla prorsus erat ratio, ob quam primus Angelorum suspicaretur sibi proponi res fidei ab aliqua creatura, quæ ipsum lateret ; nam ille evidenter cognoscebat se esse supremum Angelorum, & quod ipsi debebatur connaturaliter cognitio Angelialterius, si daretur, & aliàs nulla apparebat causa, quâ Deus moveretur ad denegandum ei quod ipsi erat debitum connaturaliter : Ergo absque fundamento asseritur talis existimatio in Angelo supremo. Addo quod, juxta illam responsum, fateri necesse est, quod sine miraculo non potuerit esse fides in primo Angelorum, quod dicendum non est.

Gratis etiam & absque fundamento recurritur ad inadvertentiam, per quam primus Angelorum in primo instanti non adverterit, quod Deus, qui est prima veritas, nec falli, nec fallere potest : non enim appareret ex quo capite impediretur Angelus, ne in eo instanti ad veritatem tam claram & evidentem attenderet ; quin imò debebat attendere ad illam, antequam eliceret actum fidei : nam cum alicui proponitur credenda aliqua veritas difficilis & supra naturam, non potest non cogitare, neque non attendere ad autoritatem dicentis, ex qua debet moveri ad credendum, ut constat manifestè in omnibus quibus proponitur divina fides, & faciliùs intelligitur in Angelo cognoscente evidenter revelationem esse à Deo.

Non videtur quoque probabile, nec verissimile, quod mysteria fidei, quæ nobis sine ambiguitate fuerint revelata, fuerint supremo Angelo indeterminatè & confusè proposita, & ubi nobis litteraliter & clarè dictum fuit, Deum esse Trinum & Unum, supernaturalem præmiatorem, Verbum divinum esse Incarnatum, &c. Angelo fuerit confusè revelatum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

O B jicijs primò contra præcedentem conclusionem : Qui evidenter cognoscit aliquam veritatem, non potest eam simul credere, aliàs enim cum assensus fidei sit cognitio obscura, posset quis evidenter simul & obscurè eandem veritatem cognoscere : Sed qui evidenter cognoscit Deum esse summè veracem, eumque aliquam veritatem nostræ fidei revelare, & in quo sensu eam revelat, evidenter eo ipso cognoscit talem veritatem, id enim cujus revelatio est evidens, non est obscurum, sed manifestum : Ergo non potest eam credere, subindeque fides cum evidentia in attestante stare nequit.

E Confirmatur primò : Qui evidenter cognoscit medium, evidenter cognoscit etiam conclusionem, quæ necessariò & evidenter ex illo inferitur : Sed summa Dei veritas, ejusque de aliqua propositione testimonium, est medium ex quo talis propositio necessariò & evidenter inferitur : propterea enim iste syllogismus, *Quidquid à Deo, qui summè verax est, revelatur, intellectum eo sensu quo revelatur, est verum* : Atqui Verbum carnem esse factum, revelatum est à Deo, qui summè verax est : Ergo hæc propositio, *Verbum caro factum est, eo modo intellecta quo à Deo revelata fuit, est*

est vera: iste, inquam, discursus, est necessarius & evidens in eo qui evidenter cognoscit veritatem majoris & minoris ipsius: Ergo qui evidenter cognoscit Deum esse summè veracem, eumque aliquam veritatem revelare, & simul in quo sensu ipsam revelet, evidenter cognoscit talem veritatem, proindeque non potest eam credere.

213. Confirmatur secundo: Qui evidentiam habet de visione beatifica, evidenter eo ipso divinam essentiam cognoscit etiam in seipsa: Ergo similiter qui videt revelationem alicujus veritatis à Deo fieri, evidenter talem veritatem in seipsa cognoscit.

214. Respondeo ad objectionem, distinguendo Majorem: Qui evidenter cognoscit aliquam veritatem, tam in medio ipsi intrinseco & proprio, quam in communi & extrinseco, non potest simul eam credere, concedo: Qui evidenter cognoscit veritatem aliquam, præcisè in medio ei extrinseco, & communi, subdistinguo, non potest eam credere, quoad rationem communem, sive quoad connexionem quam habet cum tali medio, concedo Majorem: quoad rationem specialem, sive quoad connexionem quam habet cum alio medio sibi intrinseco & proprio, in quo non videtur, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Qui evidenter cognoscit Deum esse summè veracem, eumque veritatem aliquam revelare evidenter, ipsam cognoscit in medio intrinseco & proprio tali veritati, nego Minorem: in medio illi extrinseco & communi, concedo Minorem. Et eodem modo distinguo Consequens: Ergo non potest veritatem illam credere, quoad rationem ei communem, sive quoad connexionem quam habet cum medio extrinseco in quo cognoscitur, concedo: Quoad rationem specialem, sive quantum ad connexionem quam habet cum medio intrinseco in quo non cognoscitur, nego.

215. Explicatur distinctio: Duplex est medium connexionem habens cum veritate nostræ fidei, v. g. cum humanitate Christi, unum ei extrinsecum & commune cum aliis veritatibus ad fidem pertinentibus, nempe divina revelatio; & aliud ei intrinsecum, & proprium, nimirum rationalitas, vel risibilitas Christi: licet autem qui evidenter cognoscit Deum esse summè veracem, eumque revelare quod Christus sit homo, & in quo sensu veritatem illam revelet, evidenter eo ipso cognoscat talem veritatem, in medio ipsi extrinseco & communi, nempe in testimonio quod Deus dat de illa, subindeque non possit veritatem illam credere, consideratam secundum quod continetur in divina revelatione; non tamen propterea eandem veritatem, sive humanitatem Christi, cognoscit evidenter in medio ipsi intrinseco, & proprio, nempe in rationalitate, vel risibilitate, atque adeo potest eam credere, ut contentam in illo. Et per hoc patet ad primam confirmationem: distinguenda enim similiter est Major: Qui evidenter cognoscit medium, evidenter cognoscit conclusionem quæ manifestè ex illo sequitur, formaliter consideratam, ut sequitur ex tali medio, concedo: consideratam, ut continetur in alio medio sibi intrinseco & proprio, in quo non videtur, nego.

216. Ad secundam confirmationem, nego consequentiam, & paritatem: Ratio disparitatis est, quia cum visio beatifica specificetur intrinsecè & essentialiter à divina essentia, subindeque sit medium ei intrinsecum, non potest evidenter cognosci, quin simul eo ipso evidenter cognoscatur di-

A vina essentia, etiam in seipsa, saltè quoad an est: at verò divina revelatio à nulla ex veritatibus, quæ sub ipsa cadunt, specificatur intrinsecè, sed omnino accidentaliter & extrinsecè se habet ad illas: unde ex eo quod manifesta de illa habeatur notitia, evidenter quidem cognoscitur veritas revelata extra seipsam, nempe in Deo ipsam testificante & revelante, non tamen in seipsa.

Instabis tamen: Qui habet scientiam à posteriori de aliquo objecto nostræ fidei, non potest ipsum credere: Ergo neque qui evidentiam habet de illius objecti revelatione à Deo facta. Antecedens constat ex dictis articulo precedenti: ideo enim diximus, Philosophum Christianum non posse habere fidem de ista veritate, *Deus existit*, quia de ipsa habet demonstrationem à posteriori. Consequentia verò probatur: Qui habet scientiam à posteriori de objecto fidei, sive de existentia Dei, videt tantum ipsam in medio ei extrinseco, nempe in ejus effectu, non verò in medio intrinseco; effectus enim à Deo producti, non sunt ipsi intrinseci, sed omnino extrinseci: Ergo si nihilominus talis evidentia objecti excludat fidei assensum de illo, evidentia similiter veritatis in divina revelatione, tanquam in medio extrinseco, non compatietur fidem circa illam veritatem.

Respondeo concessio Antecedente, negando consequentiam, & paritatem. Ad ejus probationem, distinguo Antecedens: Qui habet scientiam à posteriori de existentia Dei, videt illam in medio tantum ei extrinseco formaliter, concedo: in medio ei extrinseco etiam virtualiter, nego Antecedens, & Consequentiam: revelatio enim divina est medium extrinsecum tam virtualiter quam formaliter objecto revelato.

Explicatur solutio: Cum omnis effectus sit, non quidem formaliter, sed virtualiter in sua causa, & Deus sit primum efficiens omnis entitatis, quælibet creatura potest dici, quoad omnia quæ habet, virtualiter Deo intrinseca: At verò divina revelatio, quamvis sit causa efficiens esse extrinseci veritatum nostræ fidei, nempe esse revelati, esse testificati, non tamen esse intrinseci illarum, subindeque nullo modo, etiam virtualiter, saltè quoad esse proprium & intrinsecum quod habent, dici possunt ei intrinseca.

Objicies secundo: Si habens evidentiam de divina alicujus veritatis revelatione, posset tamen eam credere, sequeretur quod beati possent habere fidem de perpetuitate suæ gloriæ, & de futuris contingentibus non pertinentibus ad ipsorum statum: Sed hoc non potest dici, juxta doctrinam Divi Thomæ, & Discipulorum ejus, fidem in beatis non admittentium: Ergo nec illud. Sequela probatur: Beati non cognoscunt perpetuitatem suæ gloriæ in ipsa, aut in verbo, sed solum in voluntaria Dei revelatione; non enim eo ipso quod vident divinam essentiam, necesse est quod videant perpetuitatem suæ beatitudinis: similiter futura contingentia quæ cognoscit beatus, si non pertineant ad ipsius statum, non videntur ab eo, nec in seipsis, nec in essentia divina, sed solum in divina revelatione: Ergo si habens evidentiam de divina alicujus veritatis revelatione, posset eam credere, poterit beatus credere perpetuitatem suæ gloriæ, & futura contingentia ad ipsius statum nullo modo pertinentia.

Respondeo negando utramque sequelam. Et ad probationem, quoad perpetuitatem gloriæ, nego quod beati eam non videant in divina essentia:

Gg

cum enim de ratione beatitudinis perfecta & consummate, qualis est beatitudo, sit evidentia perpetuitatis ipsius, necesse est quemlibet beatum in divina essentia, cujus visio est tota beatitudo, videre, per perpetuitatem suam gloriam. Quamvis vero ad futura contingentia, dicunt aliqui quod cum omnis obsecutus statum beatitudinis dedecet. Deus, revelat extra visionem divinae essentiae cuilibet beato futura contingentia, ad ipsius statum pertinentia, revelat, inquam, illa per impressionem clari luminis ea in seipsis manifestantur. Sed dato quod sine evidentia in seipsis revelentur a Deo in statu beatitudinis, nego quod propterea beati, etiam stando in nostra doctrina, fidem de illis habeant; cum enim videant obiectum primum nostrae fidei, nempe Deum ut Unum & Trinum, in seipso, subindeque ipsum non credant, nequeunt retinere fidem circa obiecta secundaria fidei, qualia sunt futura contingentia, quamvis obscure cognita: sicut ex eo quod obiectum primum spei possideant, nempe beatitudinem animae, non retinent spem circa obiectum eius secundarium, videlicet circa beatitudinem corporis, licet nondum eam possideant.

222.

Ex dictis hactenus in resolutione praesentis difficultatis collige, evidenter cognoscetes Deum revelare mysteria nostrae fidei, in hoc differre a ceteris fidelibus, qui hanc evidentiam non habent, quod isti habent fidem, non solum de mysteriis revelatis, sed etiam de eorum revelatione, illi vero solum de mysteriis revelatis.

ARTICULUS V. VIII.

An obiecta seu mysteria fidei Christianae sint evidenter credibilia?

223.

Occasione delumpta ex doctrina D. Thomae hic art. 4. ad 2. & ad 3. ubi docet mysteria fidei in generali, & sub ratione credibilia, videri ab eo qui credit, disputant Theologi in praesenti, an mysteria nostrae fidei sint evidenter credibilia, id est, an homo habeat certam & evidentem cognitionem de credibilitate mysteriorum nostrae fidei. Pro cuius resolutione, sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuatur.
Deo igitur, mysteria fidei Christianae esse evidenter credibilia. Ita Divus Thomas loco citato, & 1. contra Gentes cap. 6. & Theologi communiter.

224.

Probatur primo ex illo Psal. 92. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis*: per testimonia enim, ea quae Deus testificatus est, qualia sunt mysteria fidei, intelligi possunt, quae, ut exponit Lyranus, *Credibilia facta sunt nimis, id est magis quam prima principia scientiarum*, ac proinde evidenter. Unde Augustinus 7. confess. cap. 10. *Falsitas dubitarem vivere me, quam esse vera quae audire.*

225.

Probatur secundo conclusio ratione generali. Sive aliqua evidentia nihil est cognoscibile per iudicium determinatum; nam quod penitus obiectum est, illud est penitus incognoscibile: Ergo si sine evidentia credibilitatis nihil est scibile, & sine evidentia probabilitatis nihil est opinabile, ita sine evidentia credibilitatis nihil est credibile. Nec dici potest, voluntatem pro sua libertate

A) posse credere, vel voluerit: voluntas enim non potest movere intellectum extrinsecum obiectum, neque ipsa facit obiectum, sed supponit; unde non potest movere aut applicare intellectum, ut credat, nisi id quod appareret credibile.

Probatur tertio: Illud est evidenter credibile, quod idoneis testibus, & validissimis argumentis probatur: Sed mysteria nostrae fidei sunt huiusmodi. Ergo evidenter credibilia sunt. Major patet: credibilitas enim non sumitur, sicut veritas, ex connexione intrinseca quae reperitur inter praedicatum & subiectum, sed ab extrinseco dicentis testimonio, & ab aliis fundamentis & motivis extrinsecis. Minor vero suadetur: nam mysteria

B) nostrae fidei enarrant Unigenitus, qui est in sinu Patris (qui Apocal. 1. *Testis fidelis*, appellatur, & Joan. 8. de seipso dicit: *Ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati*). Prophetae praedicaverunt, Martyres testati sunt, Confessoresque doctissimi & sanctissimi docuerunt. Validissimis etiam probantur argumentis, sumptis ex praedictione ipsorum per oracula Prophetarum, ex miraculis, quae in illorum confirmationem facta sunt. *Conestante Deo signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritum Sancti distributionibus*, ut dicitur ad Hebraeos 2. ex conversione mundi ad fidem Christi, ex modo mirabili quod fides Christiana in mundum introducta,

C) propagata, & conservata fuit, & aliis argumentis digressionem sequenti exponendis, quae breviter insinuavit Augustinus libro contra Epistolam fundamenti cap. 4. ubi ait: *Multa sunt quae in Ecclesia meo iustissime tenent, consensu populorum & gentium, auctoritas miraculorum inchoata, spe aeterna, charitate firmata, & vetustate nutrita. Tenet ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendae oves suis Dominus mandavit, usque ad praesentem Episcopatum, successio sacerdotum. Tenet denique ipsum Catholicum nomen, quod non sine causa inter tam multas haereses sic ista Ecclesia obtinuit, ut cum omnes heretici se Catholicos dici velint, quarent tamen peregrino alicui, ubi ad Catholicam con-*

D) veniatur, nullus haecorum, vel basilicam suam, vel domum audeat ostendere. Similia credibilitatis motiva indicat Picus Mirandulanus Epistolâ 1. dicens: *Magna insania est, Evangelio non credere, cuius veritatem sanguis Martyrum clamat, Apostolica resonant voces, prodigia probant, ratio confirmat, elementa loquuntur, Damones confitentur. Sed longe major insania est, de veritate Evangelii non dubitare; vivere tamen, quasi de eius falsitate non dubitares.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

E) Obijcies primo: Si mysteria Christianae Religionis essent evidenter credibilia, vel essent evidenter credibilia fide divina, vel fide tantum humana? Neutrum dici potest: Ergo non sunt evidenter credibilia. Minor quoad secundam partem videtur certa, quidquid in contrarium dicat Vazquez: Si enim mysteria nostrae fidei essent evidenter credibilia fide tantum humana, non posset homo prudenter eis majorem fidem quam humanam adhibere, utpote cum non sit major fides rebus adhibenda, quam ea quae videntur esse credibiles. Probatur vero quantum ad primam: Primo quia cum esse credibile fide divina, sit denominatio desumpta a fide divina, tanquam a forma extrinseca,

226.

227.

227.